

7397

SPRAWOZDANIE

WYDZIAŁU TOWARZYSTWA

SZKÓŁEK FROEBLOWSKICH

ZA ROK 1911/2.

KRAKÓW 1912.

Nakładem Stowarzyszenia. ~ Drukiem Józefa Fischera

Wydział :

Dr. Adolf Gross, prezes.
Prof. Leonowa Sternbachowa, wiceprezesowa.
Adolf Lilienthal, wiceprezes.
Celestyna Marya Rosenberg, sekretarka.
Dr. Maurycy Kaufmann, zastępca sekret.
Dr. Norbert Gertler, lekarz szkółki.
Helena Frommerowa.
Antonina Epsteinowa.
Dr. Ignacy Landau.
Droga Natalia Landauowa
Droga Tola Landy'owa.
Droga Michalina Langrodowa kooptowana.
Dr. Adolf Meisels.
Dr. Maksymilian Nadel.
Droga Oberländerowa Klara.
Karolina Reschowa.
Joachim Rittermann.
Zygmuntowa Schragierowa kooptowana.
Dr. Izyder Schragier.
Dr. Józef Steinberg.
Droga Klara Sternbachowa.
Prof. Dr. Leon Sternbach.
Dr. Dawid Süsskind.
Droga Süsserowa Hanna
Trammerowa Erna.

Wiek XX. jest słusznie zwany „wiekiem dziecka“. W obecnej dobie o czemkolwiek myślimy, cokolwiek czynimy, wszystko pod tem hasłem. Zaczynamy coraz bardziej zgłębiać psychologię dziecka — nauka poświęca jej specjalne, obszerne działy. Pedologia za granicą już dawno znana, zaczyna już i u nas zataczać coraz szersze kręgi. Trzeba jednak zacząć badać duszę dziecka i w wieku przedszkolnym. Światek ten godnym jest bliższej obserwacji. Chcąc jednak w tym kierunku coś zrobić, nie wystarczy tylko pisać i mówić o tem — trzeba wejść między dzieci, żyć i pracować razem z niemi.

Poseł Dr. Adolf Gross, prezes stow. Szkoły dla dorosłych analfabetów, rzucił na jednym z posiedzeń tegoż Stowarzyszenia myśl zajęcia się dziećmi w wieku przedszkolnym, myśl założenia szkółek freblowskich na Kazimierzu. Poruczył tę misję p. Celestynie Rosenberg, nauczycielce wydziałowej szkoły im. Klementyny Tańskiej i p. Adolfowi Lilienthalowi, nauczycielowi wydziałowej szkoły im. Cesarza Franciszka Józefa i prosił, aby się zajęli w jak najbliższym czasie wprowadzeniem w życie tej myśli. Oni też zwiedzili takie szkółki w Tarnowie i Chrzanowie, poczem dnia 10. marca 1911. r. złożyli sprawozdanie z poczynionych spostrzeżeń w kierunku założyć się mającej szkółki w Krakowie.

Sprawa byłaby jednak utknęła z powodu braku pieniędzy, gdyby nie oświadczenie posła Grossa, iż chętnie będzie służył potrzebnymi w tym kierunku funduszami. Pokonawszy zatem pierwszą przeszkodę, postanowiono zaprosić chętnych tejże sprawie — celem zawiązania Stowarzyszenia szkółek freblowskich dla dzieci żydowskich obojga płci w wieku przedszkolnym — szczególnie zaniedbanych lub na zaniedbanie narażonych. Stowarzyszenie to ma nieść im pomoc materyalną i moralną, celem uchronienia ich od nędzy i moralnego upadku. W szczególności zaś celem stowarzyszenia będzie zakładanie i utrzymanie takich szkółek, aby uchronić dzieci od przebywania w lokalach brudnych — niezdrowych — wprost tamujących rozwój tak fizyczny jak i umysłowy dziecka. — W szkółkach tych, ustanowione przez komitet nauczycielstwo, ma urządzić dla dzieci rozrywki i dawać im zajęcia, wchodzące w zakres działania szkółek freblowskich.

Po ułożeniu i zatwierdzeniu statutu przez c. k. Namiestnictwo zarządzono wpisy, które miały wykazać, o ile taka szkółka będzie miała rację bytu. Akcja postępowała tak szybko, iż 23. kwietnia 1911 r. komitet otworzył taką szkółkę na Kazimierzu przy ulicy Bocheńskiej 7.

W dniu otwarcia szkółki liczba zapisanych dzieci wynosiła 80 (dziewcząt 56 — chłopców 24) a liczba ta wzrosła wkrótce do

140. Kierownictwo poruczono tymczasowo p. Celestynie Rosenberg, posiadającej kwalifikacje na kierowniczkę szkółek freblowskich, a dla której Profesor Dr. Sternbach wyjednał w tym celu urlop u Wysokiej c. k. Rady Szkolnej Krajowej, zawsze bardzo przychylniej wszelkim placówkom szerzenia kultury, poczem za jego dalszem staraniem Wysoka Władza urlop ten przedłużyła. Zaprowadzono również w szkółce naukę języka hebrajskiego, aby dzieciom przyswoić odmawianie w języku hebrajskim modlitw — których znaczenie podawano i w języku polskim. Postarano się o należyte urządzenie szkółki, o odpowiednie przybory do nauki poglądu — zabawki i robótki, wchodzące w zakres szkółki freblowskiej.

Stowarzyszenie budowy tanich domów dostarczyło bezpłatnie lokalu przy ulicy Bocheńskiej l. 7.

Celem przysporzenia funduszków na utrzymanie szkółek uproszono Radcę Dra Adolfa Meiselsa, aby tenże zechciał zająć się zebraniem potrzebnych na ten cel pieniędzy, które też zebrał w bardzo krótkim czasie w kwocie 1009 K — Nadto wydział starał się pozyskać jak największą ilość osób na członków stowarzyszenia. Uchwalono również pobierać opłaty szkolne od dzieci uczęszczających do szkółki w miarę stosunków majątkowych ich rodziców. Obowiązki lekarza przyjął bezinteresownie Dr. N. Gertler, zwiedzając od czasu do czasu szkółkę i poddając szczegółowemu badaniu dzieci, zwłaszcza nowoprzybyłe. Przez miesiące wakacyjne szkółka była także otwartą, a we wrześniu 1911 r. urządzono nowe wpisy — które dały również świetne rezultaty.

W międzyczasie postarał się Wydział o przygotowanie dla szkółki potrzebnych sił ukwalifikowanych. W tym celu wysyła na kurs froeblovski przy c. k. Seminarjum żeńskim frekwentantki, którym Wydział przyznaje stypendyum celem zachęcenia ich do pracy w tym kierunku, a pozyskania odpowiednich sił dla szkółek.

Ze względu, że lokal przy ulicy Bocheńskiej l. 7 nie nadawał się w miesiącach zimowych na umieszczenie szkółki, wynajęto nowy lokal przy ulicy Podbrzezie l. 4. W lokalu tym mieści się szkółka od 13. października 1911 r.

Jak wielkiem dobrodziejstwem dla ludności żydowskiej jest założenie takiej szkółki, dowodzą masowe wpisy dzieci różnych sfer — bogatszych, mniej zamożnych i wielka część biednych — zaniedbanych, nie władających nawet językiem polskim. Po krótkim stosunkowo czasie dzieci przyzwyczały się przedewszystkiem do czystości, zaczęły się poprawnie wyrażać po polsku i nabrały takiego wyglądu, że każdy z zwiedzających szkółkę rozglądał się za biednymi dziećmi i nie mógł się wydziwić, że w tak krótkim czasie poczyniono tak wielkie postępy w tym kierunku.

Instytucją tą interesują się Wysokie Władze szkolne, a dowodem tego jest zwiedzenie szkółki dnia 26. września 1911 r. przez JWP. Radcę Dworu Mieczysława Zaleskiego, c. k. Inspektora Krajowego szkolnego oraz przez JWP. Juliana Dobrzańskiego, c. k.

Inspektora szkolnego; nadto zwiedzało szkółkę wiele osób miejscowych i zamiejscowych.

Dnia 24. marca 1912 r. urządzono przedstawienie amatorskie w sali „Tanich domów“ przy ul. Bocheńskiej l. 7, w którym występowały dzieci naszej szkółki w wieku od 4—5 lat. Przedstawienie to skromne — było wynikiem początków kultury niesionej przeważnie między warstwę sfer żydowskich, gdzie mowa polska, pojęcie czystości i ogłady były rzeczą prawie obcą. Udało się ono w zupełności pod każdym względem, a dochód uzyskany w kwocie 812 K 13 h świadczy najwymowniej o wielkiem zainteresowaniu się tą młodą instytucją.

Z powodu dalszych zgłoszeń dzieci do zapisu, Wydział był zmuszony otworzyć II. szkółkę froeblovską, którą umieszczono tymczasowo przy ulicy Bocheńskiej l. 7.

Wszystkim, którzy się do urzeczywistnienia tej myśli przyczynili składa Wydział tą drogą serdeczne podziękowanie, w szczególności Wysokiej c. k. Radzie Szkolnej za dotychczasowe udzielenie urlopu naszej kierownicze, JW Panu Profesorowi Dr. Leonowi Sternbachowi za przychylne przedstawienie sprawy naszej u Wysokich Władz Szkolnych, Wydziałowi Stow. Budowy tanich domów za bezpłatne użyczenie lokalu na szkółkę oraz na przedstawienie amatorskie, firmie Rittermann i Synowie za dostarczenie ręczników do szkółki i materyi na fartuszki dla dzieci, Świetnej Dyrekcyi Kasy Oszczędności stoł. król. miasta Krakowa, Świetnej Dyrekcyi Banku ludowego; Świetnej Dyrekcyi Banku dla kredytu osobistego i hipotecznego i Żywnosteńskiej Bance za udzielone subwencye na rzecz szkółki.

Przy tej sposobności składamy również serdeczne podziękowanie tym wszystkim, którzy się przyczynili do uświetnienia przedstawienia na rzecz szkółki: WP. Zygmuntovej Schragerowej i jej akompaniatorce WP. Gordzickiej; pannie Wiktorji Grossberg, P. tenorzyście Ignacemu Mannowi, P. Adolfowi Pinkusfeldowi i jego akompaniatorowi P. Jakóbowi Grünbergowi, kabaretystom P.P. Ignacemu Izdebskiemu, Zygmuntowi Lieberowi i Arnoldowi Werberowi oraz WP. Dyrektorowi Barabaszowi za zupełnie bezinteresowne wypożyczenie fortepianu Wirtha.

ZA WYDZIAŁ:

Sekretarka:

Celestyna Marya Rosenberg

Prezes:

Dr Adolf Gross.

Zestawienie rachunkowe za rok 1911/2.

Dochody :

	K	h
Jednorazowe datki zebrane przez Wp. Radcę A. Meiselsa .	1009	—
WPan Kaufmann Fryderyk z Nowego Yorku	500	—
WPani Aurelia Mendelsohn z Nowego Yorku na ręce p. C. M. Rosenberg	190	—
Datek Banku ludowego	50	—
„ „ dla kredytu osob. i hip.	50	—
» Kasy Oszczędności miasta Krakowa	50	—
« Banki Żywnosteńskiej	15	—
Dochód z przedstawienia amatorskiego	812	13
Wkładki członków za rok 1911	259	—
Opłaty szkolne	1639	35
Odsetki z Banku dla kredytu osob. i hip	6	23
„ „ ludowego	31	70
	<u>4612</u>	<u>41</u>

Rozchody :

	K	h
Urządzenie Szkółki:		
a) Sprzęty szkolne (rach. p. Steinberga)	589	60
b) Przybory gospodarskie	66	80
c) „ szkolne (robótki, zabawki)	285	09
Podręczniki szkolne	24	33
Przybory kancelaryjne (księgi, stampilie, napis szkółki, bloki stemple, porto)	81	60
Rachunek drukarni (afisze)	66	70
Oświetlenie, opał, pranie	134	48
Drobne wydatki (dopłata do mleka, uszycie fartuszków, apteka etc.)	45	62
Nagrody dzieciom	8	78
Czynsz, kosztą przeprowadzenia, dodatek adoptacyjny	951	70
Najem pianina	20	—
Stypendyum frekwentantce kursu froeblovskiego	20	—
Wydatki przy urządzaniu przedst. amatorskiego	202	39
Datek na Czytelnię ludową z dochodów przedstawienia	50	—
Utrzymanie szkółki	2277	75
	<u>4824</u>	<u>84</u>

Zestawienie :

	K	h
Dochód	4612	41
Rozchód	4824	84
	212	43

W tem zawarty jest czynsz płacony za maj
i czerwiec b. r. 200

Na książeczce Banku ludowego l. 1724 jest 4 40 204 40

Pozostaje zatem do wyrównania K 8 43 h

Spis członków.

Członkowie Założyciele:

Frenklowa Marya	Aurelia Mendelsohn, Nowy-York
Dr. Adolf Gross	Rittermann Joachim
Kaufmann, Fryderyk Nowy York	Schragerowa Estera
Dr. Meisels Adolf	Schrager Zygmunt

Członkowie zwyczajni:

Abelesowa Róża	Dattner H.
Dr. Ader Leon	Eichenbaum Juda
Aderowa Wilhelmowa	Dr. Eiger Maryan
Anisfeld J. K.	Drowa Eisenbergowa Sabina
Dr. Aronsohu Julian	Dr. Epstein Maksymilian
Bachnerowa Helena	Epsteinowa Wanda
Bannet Koppel	Inż. Epstein Witold
Bannet Salomon	Ehrenpreis Ignacy
Baschkopowa Jakóbowa	Dr. Ehrenpreis Zygmunt
Bauer Maksymilian	Falter Adolf
Bauminger Izak	Federgrün Izak
Bauminger Kalman	Federgrün Samuel
Beckmanowa Augusta	Finkelstein Henryk
Dr. Benisowa Helena	Dyr. Fischer Ferdynand
Bergerowa Gustawa	Dr. Fischer Adolf
Dr. Bergrünowa Helena	Fischgrund Aron
Berglas Salomon	Fränkel Aleksander
Better Roman	Fränkel Bertold
Bielański Julian	Freimann Baruch
Bienenzucht R.	Freimanówna Sabina
Binderowa Franciszka	Frenklowa Ella
Binzer Dawid	Frenkel Henryk
Dr. Birnbaum	Frenklowa Marya
Blatt Filip	Frommerowa Helena
Dyr. Blankstein	Fromowicz Leopold
Blattowa Róża	Dr. Fussmann Józef
Blonder Zygmunt	Gehorsam A.
Blüthowa Franciszka	Dr. Geldwerth Jan
Bobkówna	Dr. Geldwerthowie Leonowie
Bossakówna Mina	Dr. Gertler Norbert
Brawerowa Erna	Glück Maksymilian
Dr. Bromberg	
Bross Ignacy	

Glückowa Maryanna	Klausner Samuel
Goldberg Wilhelm	Kleinberger Józef
Goldmann Róza	Kleinbergerowa Amelia
Goldmannówna Róza	Kleinowa Dora
Goldwasserówna Flora	Kluger Józef
Gottliebówna Ella	Kohn Ernestyna
Dr. Gottlieb Henryk	Kornfeld Ferdynand
Poseł Dr. Gross Adolf	Insp. Kraus
Gross Bernard	Dr. Kremler Henryk
Gross Ignacy	Dyrektor Kroh Hermann
Gross Tobiasz	Krongoldówna Marcela
Dr. Grünzweig	Dr. Krongold Wilhelm
Günzig Aleksander	
Gulikowski	Lachs J.
Inż. Guttmann Ludwik	Dr. Landau Filip
	Poseł Dr. Landau Ignacy
Haber Arnold	Dr. Landau Ignacy
Dr. Hammerschlag Jan, Limanowa	Drowa Landauowa Natalia
Hausmanowa	Drowa Landy'owa Tola
Hermann Henryk	Landsberger S.
Dr. Herstein Henryk	Langer Emanuel
Dr. Hirsch Hermann	Dr. Langrod Bernard
Hirschfeldowa Zygmontowa	Drowa Langrodowa Michalina
Himmelblau Fabian	Dr. Lauer Bernard
Holenderski Stanisław, Zawiercie	Dyr. Lauer Daniel
Holzer Joel	Dr. Lauer Ignacy
Drowa Horowitzowa Karolina	Lednicer
Horowitzowa Maurycowa	Dr. Lehrfreund Zygmunt
Horowitz Maurycy	Leinkauf Józef
	Liebeskind
Jahrowa Karolina	Lilienthal Adolf
Jahr Karol	Lindenbaumówna Pola
Janicki, Podgórze	Lindenbaumówna Róza
Josefthal Artur	Loriowa Szymonowa
Judkiewiczowa Emma	Inż. Löwenkron Henryk
Dr. Judkiewicz Henryk	Löwenstein Bernard
	Luftigowa Anna
Kamslerowa Adela	Lustbader Salomon
Kanarek E.	
Kaufmann Bernard	Drowa Maschlerowa
Kaufmann Fryderyk, Nowy-York	Mayer Jakób
Kaufmann Henryk	Dr. Meisels Adolf
Dr. Kaufmann Maurycy	Mendelsohn Aurelia, Nowy-York
Kaufmann Zygmunt	Dr. Merz Alfred
Drowa Kirschnerowa	Dr. Merz Ludwik
Kirschner Łazarz	Dr. Mirtenbaum Leon

Dr. Nadel Maksymilian	Schrager Zygmunt
Nattlowa Helena	Inż. Scholem Leon
Nebenzahlowa	Schönberg
Nebenzahl Izydor	Dr. Schudmak Antoni
	Simchen G.
Drowa Oberländerowa Klara	Skórczewski
Ost Aleksander	Spirowa Ewa
	Dyr. Spitzer Salomon
Pankiewicz	Dr. Steinberg Józef
Pelz Sina	Steiner Arnold
Perlberger Zygmunt	Stern Henryk
Dr. Pick Waldemar	Dr. Sternbach Edward
Pitzelówna Róża	Drowa Sternbachowa Klara
Präger Natan	Prof. Sternbachowa Leonowa
Przeworska Janowa	„ Dr. Sternbach Leon
	Dyr. Stockmar Ernest
Nadinsp. Rapaportowa Ludwikowa	Dr. Süsler Albert
Rapaportowa Regina	Süsler Bernard
Drowa Rattlerowa Ludwikowa	Süslerowa Hanna
Dr. Rattler Ludwik	Süsler Józef
Recht Henryk	Dr. Süsskind Dawid
Reschowa Zygmuntowa	Süssmann Dawid
Resch Zygmunt	
Rimler Henryk	Dr. Tilles Adolf
Rittermann Joachim	Tislowitz Fryderyk
Rock Łazarz	Tomaszewski
Rose Adolf	Drowa Trammerowa Erna
Rosenbaum Jakób	Dr. Trammer Jerzy
Rosenberg Celestyna Marya	
Rosenberg Ludwik	Dr. Wahrhaftigowa Flora
Prof. Dr. Rosenblatt Józef	Wallach Józef
Rosenblum Wilhelm	Dr. Warschauerowa Rozalia
Rothirsch Jakób	Wechslerowa Sara
Drowa Rotweinowa Regina	Węzyk
Rosmaryn Maryan	Inż. Weinbergowa
Rzędowski Maurycy	Weingrün Adolf
	Dr. Weimer Filip
Schanzer Józef	Wickler Emanuel
Schechter Samuel	Dyr. Wilkoszewski Z. Saryusz
Schererowie Adolfowie	Dr. Winkler Samuel
Scheuer Natan	Wójcicki
Schleichkorn Leon	Wulkanowa Regina
Schmaus Henryk	
Schragerowa Estera	Zaczek
Dr. Schrager Izydor	

Walne Zgromadzenie

odbędzie się

dnia 23-go czerwca 1912 r. o godzinie w pół do 12-tej przedpołudniem w lokalu

I. Szkółki froebrowskiej

przy ul. Podbrzezie I. 4. I. p. na które

Wydział Tow. Szkółek froebrowskich

P. T. Członków uprzejmie zaprasza.

Szkółki froebrowskie można zwiedzać w każdy wtorek i czwartek od godz. 10 – 12 przedpołudniem.

